

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์	พลวัตการเก็บหาผลผลิตจากไผ่เชิงพาณิชย์ของชนเผ่ามูเซอคำ ในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าลุ่มน้ำปาย อำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน
ผู้เขียน	นายชาติชาย รัตนศิริ
ปริญญา	วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต (การใช้ที่ดินและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน)
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์	อาจารย์ ดร. สิทธิชัย ประพุทธนิติสาร

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นการศึกษาถึงความสัมพันธ์ในการหาผลผลิตจากไผ่เชิงพาณิชย์ของชนเผ่ามูเซอคำในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าลุ่มน้ำปาย อำเภอปางมะผ้าจังหวัดแม่ฮ่องสอน มีวัตถุประสงค์ 2 ประการ คือ 1) เพื่อศึกษาถึงพลวัตของการใช้ไผ่ของชาวมูเซอคำจากอดีตจนถึงปัจจุบัน ในแง่ของเงื่อนไขปัจจัยที่ทำให้การหาผลผลิตจากไผ่เปลี่ยนจากการหาเพื่อยังชีพสู่การหาเชิงพาณิชย์อย่างเข้มข้น 2) เพื่อศึกษาถึงผลของการหาผลผลิตจากไผ่เชิงพาณิชย์ต่อการเปลี่ยนแปลงระบบนิเวศของ ไผ่ 2 ชนิด ไผ่ชางและไผ่เปาะในพื้นที่ที่มีการเก็บหาไผ่อย่างเข้มข้น

การศึกษารุ่นนี้เป็นการประยุกต์ใช้การวิจัยเชิงคุณภาพรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์บุคคลสำคัญของชุมชน ได้แก่ผู้อาวุโส ผู้นำชุมชนทั้งที่เป็นทางการ ไม่เป็นทางการ ตัวแทนครัวเรือน และนายกองค์การบริหารส่วนตำบลปางมะผ้า รวมถึงเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง และทำการสำรวจสภาพป่าไผ่ เมื่อทำการเก็บรวบรวมข้อมูลข้อมูลทางเอกสาร และข้อมูลสนามแล้วได้นำข้อมูลทั้งหมดมาทำการตรวจสอบจัดหมวดหมู่ข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ในการศึกษา

ผลการศึกษาพบว่าระบบทุนนิยม ที่ใช้การพัฒนา เป็นเครื่องมือเข้าไปควบคุมครอบงำทำให้การหาผลผลิตจากไผ่ เปลี่ยนจากการหาเพื่อยังชีพ สู่การหาเชิงพาณิชย์อย่างเข้มข้น ชุมชนต้องมีการปรับเปลี่ยนวิธีการผลิต สู่เงื่อนไขการตลาดตามอำนาจทุนที่ระบบเศรษฐกิจเป็นตัวนำ รูปแบบการหาผลผลิตจากป่าส่งผลกระทบต่อการพัฒนาด้านเศรษฐกิจเมื่อชุมชนสามารถเข้าหาผลผลิตจากป่าได้อย่างอิสระ สิทธิเชิงซ้อนของชุมชนปรับเปลี่ยนไป เมื่อรูปแบบการใช้ผลผลิตป่าแบบเดิมกับความเชื่อและความประสงค์ ได้เปลี่ยนไปสู่การใช้ประโยชน์ได้อย่างเสรี

ในขณะที่ การควบคุมการใช้ทรัพยากร โดยเฉพาะผลผลิตจากป่าของรัฐเข้าไม่ถึงหรือไม่ได้ให้ความสำคัญ ส่วนการควบคุมโดยชุมชนตามไม่ทัน ทำให้นิเวศป่าไผ่เสื่อมโทรมลง

ผลกระทบที่เกิดต่อนิเวศป่าไผ่ระหว่างพื้นที่ควบคุมกับพื้นที่การเก็บหาไผ่ตามธรรมชาติ สามารถสรุปได้ว่า ไผ่เปาะ มีจำนวนลำไผ่ที่หายไปจำนวน 8,208 ลำต่อปี ในพื้นที่ที่

ชุมชนจำแนกไว้ 152 ไร่ สำหรับไผ่ซาง มีจำนวนลำไผ่ ที่หายไปจำนวน 8,721 ลำต่อปี ในพื้นที่ที่
ชุมชนจำแนกไว้ 191 ไร่

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

Thesis Title	The Dynamics of Commercialized Bamboo Product Collection of the Black Lahu in Pai Watershed Wildlife Sanctuary, Pang Ma Pha District, Mae Hong Son Province.
Author	Mr. Chartchai Rattanakeree
Degree	Master of Science (Sustainable Land Use and Natural Resource Management)
Thesis Advisor	Lecturer Dr. Sidthinat Prabudhanitisan

ABSTRACT

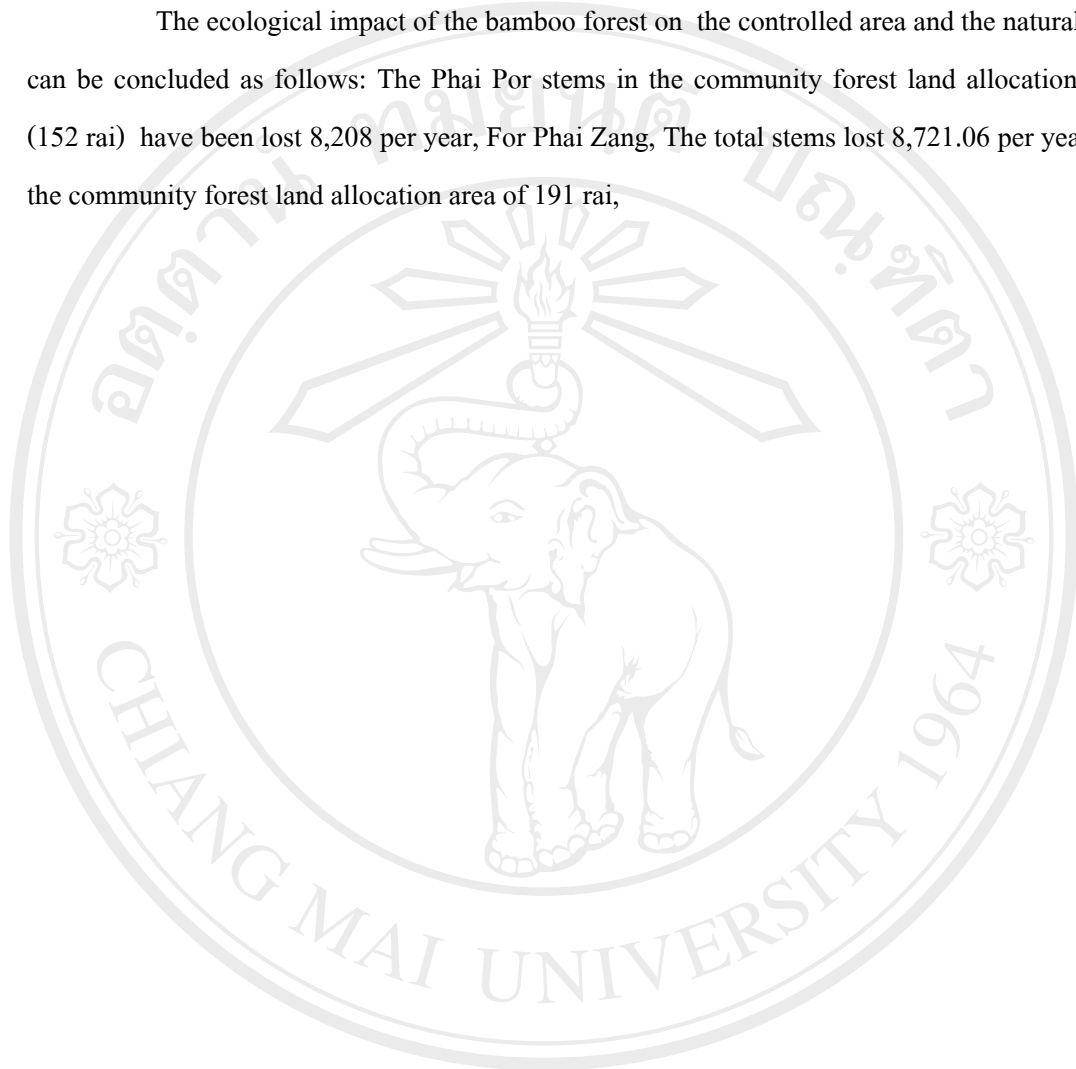
This paper is the study of The Dynamics of Commercialized Bamboo Forest Product Collection of the Black Lahu in Pai Watershed Wildlife Sanctuary, Pang Ma Pha District, Mae Hong Son Province. The objectives of this study are : (1) To study factors that influence the dynamics of Bamboo collecting which change from self-consumption into commercialization. (2) To study the ecological changes of Phai Zang and Phai Por in the intensive areas for commercial purpose.

The study applied the qualitative research method. Data collecting were carried out through interviewing core persons in the community, senior people, formal and traditional leaders, family representatives and chairman of Pang Ma Pha administration organization and other concerned government officers. The study also included field surveys for collecting the bamboo forest conditions. All sources of data were compiled, examined and analyzed based on the objectives of this study.

The result shows that capitalism, which was used as “Development tool”, plays a dominant role towards the changing of bamboo collecting from self-consumption to commercial consumption. Communities adopted their agricultural cultivation system to serve marketing needs in which economic was considered as the main interest. Collecting of forest products has also been impact from this economic-oriented development where all people can have accessed to the forest to serve the economical purpose. The Community Property Rights where all community members in the previous days used forest products with respected manner and for common purposes have been changed into an Open Access for all to apply it freely. It is beyond the community’s capacity to control over their forest and simultaneously, the state policy on forest

management has not been successfully implemented and not been accessible. It leads to tremendous deterioration of the ecological balances.

The ecological impact of the bamboo forest on the controlled area and the natural area can be concluded as follows: The Phai Por stems in the community forest land allocation area (152 rai) have been lost 8,208 per year, For Phai Zang, The total stems lost 8,721.06 per year . In the community forest land allocation area of 191 rai,

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Copyright© by Chiang Mai University

All rights reserved